

Emprender ed instruir linguas estras

Experts da chantuns plurilings sa radunan a Cuira

DA GUIU SOBIELA-CAANITZ

En Svizra è l'instrucziun da linguas in tema permanent da discussiun. Donn èsi che tschertas partidas politicas maldovran lezza dumonda per sa profilar, sco uss a Zug, nua ch'ins less scumandar il tudestg standard en scolina. Da l'autra vart èsi bun sche dunnas ed umens dal fatg vegnan ensemen per barattar experientschas. Quai vegn puspè a succeder dals 17 als 19 da november a Cuira en la Scola auta da pedagogia/SAPGR (1) cun collegas da Lucarn/TI («Scuola universitaria professionale della Svizzera Italiana», dfa@supsi.ch), da St-Maurice/VS («Haute école pédagogique», st-maurice@hepvs.ch) e da Brig/VS («Pädagogische Hochschule», brig@phvs.ch). I sa tracta atgnamain da duas dietas:

- Quella da la SAPGR, ils 17 e 18 da november, manada dal romanist Vincenzo Todisco (vincenzo.todisco@phgr.ch) e
- quella da l'Associaziun da lavur per la promoziun da l'instrucziun plurilingua en Svizra (APEPS), ils 19 da november (2).

Duvrar la lingua estra en auters roms

Todisco vul preschentar «in schlargiament da l'instrucziun linguistica cun duvrar la lingua instruida en auters roms (...). Quai muntass ina promoziun da la bilinguitad a scola.» Henriette Dausend, docenta d'englais a l'Universitad tecnica da Chemnitz (Saxonia), fa il referat principal en chaussa. Ins preschenta era resultats d'experientschas manadas da scolas svizras da pedagogia (Cuira, Friburg, Lucarn, Rohrschach/SG, Saint-Maurice, Son Gagl), sco era «concepts immersivs d'instrucziun per tut ils stgalims da scola e davart ina didactica plurilingua a las scolas autas.» Ins prevesa er ina «discussiun publica al podi cun ils recturs da las scolas autas da pedagogia dal Grischun, dal Vallais e dal Tessin e cun exponents da la politica e dal sector da furmaziun.» Ins annunzia perfin ina «reprechentaziun en otg linguas realisada da studentas e students da pedagogia a Cuira» ed intitulada: «Die Sprache der ersten Liebe.» L'autur da questas lingias sa lubescha ina dumonda davart il referat principal. Emprender u instruir l'englais en Germania munta emperender u instruir in'autra lingua germana. Quant enavant pon ins duvrar experientschas correspudentas cur ch'i sa tracta, sco en noss chantuns plurilings, d'emperender u d'instruir in linguatg neolatin per la giuventetgna

alemana u viceversa? Quai è evidentamain pli grev. Per lezza gidassi d'emprender era latin, ma quants fan quai? A la referenta vegnida da la Saxonia pudess ins plinavant far dumondas davart experientschas en connex cun il sorb, lingua slava dal vest discurrida ed instruida en ina part dal «Freistaat» ed a l'Universitad da Lipsia.

Uffants immigrads en Svizra

Ils 19 da november maina Christine Le Pape Racine (paprace@swissonline.ch) la dieta da l'APEPS, deditgada specialmain a l'assistenza a minorens immigrads. Da las 10.15 a las 11.00 refereschan la politologa Delphine Berner e sia collega Maudez Ritter davart l'agid als uffants requirents d'asil assistids da la Crusch cotschna genevrina («Comité Croix-Rouge jeunesse») tar lur lezias u pensums. Da las 11.15 a las 12.15 referescha Basil Schader (Scola auta da pedagogia a Turitg), autur d'in dicziunari albanais (3) e d'in mez d'instrucziun per uffants da lingua albanaisa (4). Schader s'engascha dapi ventg onns cun sia dunna Erica per projects da scola en Albania. Da las 14.30 a las 15.15 refereschan Margarita Sánchez-Mazas e Cécile Buch davart «activitads plurilinguas per franzos, spagnol e talian a l'Universitad da Genevra». I sa tracta da dumondas ordvart actualas en connex cun l'immigraziun d'autra lingua en chantuns alemans e romands. Gist persunas da lingua rumantscha chi han stuì sco uffants emprender tudestg s'interessan segir per experientschas didacticas cun immigrads.

1. Scalärastr. 17, 7000 Cuir <http://www.phgr.ch/event2016re001/>
2. www.plurilingua.ch. Inscriziun fin als 10 da november: alexandre.nava@bluewin.ch
3. Basil Schader e Fadil Rexhepi, Die Wörterbrücke – Ura e fjalëve. Schulwörterbuch Albanisch-Deutsch / Deutsch-Albanisch. Lehrmittelverlag des Kantons Zürich, 1996. ISBN 3-906718-28-X.
4. Basil Schader e Femzi Braha (ed.), «Shqip!» Venal tras il Lehrmittelverlag des Kantons Zürich, 1996. ISBN 3-9520663-3-8. «Shqip» munta «lingua albanaisa»; v. il roman «Durch das Land der Skipetaren» da Karl May (1842-1912).